

ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ

บรรจบ พันธุเมธา

ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ

บรรจบ พันธุเมธา

ผู้เขียน

ลำดับหัวข้อเรื่อง

ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

๑. ลักษณะภาษาไทยใหญ่	หน้า ๒
๑. เสียง	หน้า ๒
ก. เสียงสระ	หน้า ๒
ข. เสียงพยัญชนะ	หน้า ๓
ค. เสียงวรรณยุกต์	หน้า ๔
๒. การผสมเสียง	หน้า ๕
๓. คำและการสร้างคำ	หน้า ๖
ก. คำ	หน้า ๖
ข. วิธีสร้างคำ	หน้า ๖
๑. ใช้วิธีซ้อนคำ	หน้า ๗
๒. ใช้วิธีซ้ำคำ	หน้า ๘
๓. ใช้วิธีผสมคำ	หน้า ๘
๔. การใช้คำและการเรียงลำดับคำ	หน้า ๙
๑. การใช้คำ	หน้า ๙
ก. คำสำคัญของประโยค	หน้า ๙
ข. ส่วนขยาย	หน้า ๑๐
ค. คำช่วยพูด	หน้า ๑๐
๑. บุพบท	หน้า ๑๐
๒. สันธาน	หน้า ๑๑

เหตุที่ต่างกัน	หน้า ๒๕
ก. เสียงพยัญชนะต่างกันเพราะต่างมีเสียงพยัญชนะไม่เท่ากัน และใช้ไม่ตรงกัน	หน้า ๒๕
ข. เสียงพยัญชนะต่างกันทั้งที่ต่างก็มีใช้เช่นเดียวกัน	หน้า ๒๗
ลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่	
๑. พยัญชนะเสียงหนักกับเสียงเบา	หน้า ๒๗
๒. พยัญชนะเสียงหนักกับเสียง ห	หน้า ๒๘
๓. พยัญชนะอนุนาสิก ง กับเสียง ห	หน้า ๓๐
๔. พยัญชนะอนุนาสิกกับพยัญชนะเหลว	หน้า ๓๐
๕. พยัญชนะเหลวกับสระและอักษรสระ	หน้า ๓๐
๖. พยัญชนะเสียดแทรกกับพยัญชนะเสียงหนัก ถ และ ห	หน้า ๓๑
๗. พยัญชนะเสียดแทรกกับเสียดแทรกด้วยกัน	หน้า ๓๑
ก. เสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ออกเสียงไม่ตรงกัน	หน้า ๓๑
เสียงควบกล้ำและไม่ควบกล้ำ	หน้า ๓๑
ก. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยใหญ่ที่ใช้ตรงกับภาษา ไทยกรุงเทพ ฯ หากแต่ต่างเสียงไปบ้าง	หน้า ๓๒
ข. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยใหญ่ แต่ใช้ไม่ตรง กับคำภาษาไทยกรุงเทพ ฯ	หน้า ๓๒
ก. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ แต่ใน ภาษาไทยใหญ่ไม่มี	หน้า ๓๒
ง. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ แต่เป็น เสียงอื่นในภาษาไทยใหญ่	หน้า ๓๓
๑. พยัญชนะควบกล้ำกับพยัญชนะเสียงหนัก	หน้า ๓๓
๒. พยัญชนะควบกล้ำกับพยัญชนะนาสิกและอื่น ๆ	หน้า ๓๔

ง. พยัญชนะตัวสะกด	หน้า	๓๔
๑. ใช้พยัญชนะตัวสะกดต่างกัน	หน้า	๓๔
๒. พยัญชนะตัวสะกดกร่อนเสียงหายไปในคำบางคำ	หน้า	๓๕
๓. เสียงวรรณยุกต์	หน้า	๓๕
๒. ความหมาย	หน้า	๓๗
ก. ความหมายขยายตัว	หน้า	๓๘
๑. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้ได้มากกว่าคำภาษาไทย		
	กรุงเทพ ฯ	หน้า ๓๘
๒. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้ในความหมายกว้างออกไปไม่จำกัด	หน้า	๓๘
ข. ความหมายแคบเข้า	หน้า	๓๘
๑. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้น้อยกว่าคำภาษาไทย		
	กรุงเทพ ฯ	หน้า ๓๘
๒. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้ในความหมายแคบ จำกัด	หน้า	๓๘
ค. ความหมายย้ายที่	หน้า	๓๘
การสร้างคำใหม่	หน้า	๔๐

ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ

บรรจบ พันธุเมธา

คำว่า ภาษาไทยใหญ่ ในที่นี้หมายถึงภาษาของชนเผ่าไทยที่มีถิ่นฐานอยู่ใน
รัฐชาน ซึ่งยังรวมอยู่ในสหภาพพม่าจนปัจจุบันนี้ ชนเหล่านี้เรียกตัวเองว่า ไต ถิ่น
ที่อยู่ เรียก เมืองไต และภาษาที่พูดก็เรียก กว๋ามไต (= ความไทย คือ ภาษาไทย) ซึ่งต่าง
กันไปตามท้องถิ่น บางถิ่นก็ต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่น ถิ่นชานเหนือกับชานใต้ ต่างกันที่
เสียงเพียง ๒—๓ เสียง แต่บางถิ่นต่างกันไปมาก จนถึงแยกไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง เช่น
ภาษาไตเมอ ของชาวไตเมอแถบน้ำคำ เจ้ล่าน กับแถบริมฝั่งน้ำเมอ และภาษาคำตี้
ของชาวกำตี้ในดินแดนคำตี้หลวง ปูเตา เป็นต้น ภาษาไทยใหญ่ที่กล่าวถึงนี้ เป็นภาษา
ที่ใช้ในรัฐชานไตอันมีเมืองนายนเป็นสำคัญ ตัวอย่างคำที่หยิบยกมานั้นได้รับคำบอกเล่า
มาจากผู้ที่มีถิ่นกำเนิดที่เมืองนายน อายุระหว่าง ๓๐—๔๐ ปี มีทั้งหญิงและชาย เป็น
ถ้อยคำที่ยังใช้อยู่ในขณะนั้น คือระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๙—๒๕๐๑ ส่วนภาษาไทยกรุงเทพ ฯ
เป็นภาษาถิ่นกำเนิดของผู้เขียน และเป็นภาษามาตรฐานของประเทศไทย ที่นำมาเทียบกับ
ภาษาไทยใหญ่ ก็เพียงเพื่อให้คนไทยในประเทศไทยได้เห็นว่ภาษาไทยถิ่นอื่นมี
ลักษณะภาษาเหมือนหรือต่างกับของตนอย่างไรบ้างเท่านั้น

ที่จริงการเทียบภาษา หากเทียบตามวิธี Comparative Method แล้ว เรายกเปรียบเทียบเพื่อ
สร้างกลับไปหาเสียงเดิม คำเดิมในภาษาเดิม (Proto-language) ดังเช่นจะเทียบภาษา
ไทยกรุงเทพ ฯ กับภาษาไทยใหญ่ ก็เพื่อให้รู้ว่าเสียงเดิมหรือคำเดิมในภาษาไทยเดิม
(Proto-Thai) เป็นอย่างไร เป็นอันไม่ต้องทู่เถียงกันว่า ภาษาถิ่นไหนกลายมาจากถิ่น
ไหน เสียงภาษาไหนเป็นเสียงเดิม เสียงภาษาไหนเป็นเสียงใหม่ ทั้งนี้เพราะเราสร้าง
ทฤษฎีให้เชื่อว่า ภาษาทุกถิ่นย่อมกลายมาจากภาษาเดิม ไม่ใช่กลายจากกันและกัน จึง
ได้ช่วยอธิบายสิ่งที่อธิบายไม่ได้ เช่นคำในภาษาถิ่นหนึ่งมีเสียง ต. อีกถิ่นหนึ่งเป็น ห.
แต่อีกถิ่นหนึ่งเป็น ร. เช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่า ต. กลายจาก ร. ร. กลายจาก ห. หรือ
ห. กลายจาก ร. ต. กลายจาก ห. แต่ต่างกลายมาจากเสียงเดิมที่เราสร้างเสียงให้ เป็น ถร
แล้วทำดอกจันทึบกำกับไว้ให้รู้เป็น *ธร เป็นต้น ในที่นี้จะไม่เทียบทำนองนั้น แต่จะ
เทียบให้เห็นแนวการกลายเสียง และการกลายความหมายของภาษาทั้งสองถิ่น ซึ่งจะแยก
เป็น ๒ หัวข้อ ดังนี้

๑ ลักษณะภาษาไทยใหญ่ (ในรัฐชานใต้)

๒ ลักษณะภาษาไทยใหญ่ในส่วนที่เหมือนและต่างกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ

๑. ลักษณะภาษาไทยใหญ่

๑. เสียง

ก. เสียงสระ ทั้งเสียงสั้นและยาวมี ๒๑ เสียง

อะ	เช่น	พะ (ฟ้า)	อะโฮ่ (ความปรารถนา)
อา	เช่น	ตำ (ตา)	อะฆ่า (เวลา)
อิ	เช่น	อิด (นิดหนึ่ง)	อิว (ตะโกน) ปีน (พลิก กลับ)
อี	เช่น	ปี (ปี)	หวิ (หวิ)
อึ	เช่น	ลัก (ลัก)	ซึก (คึก)
อื	เช่น	มื่อ (มือ)	หือ (อย่างไร)
อุ	เช่น	ขุน (ขุน)	ก๊วย (ฝ้าย)
อู	เช่น	ปู (ปู)	หุ (หุ)
เอะ	เช่น	เลน' (เล่น)	เฮ็ด (ทำ)
เอ	เช่น	เฮ' (หกเรียวด)	เต้ (จะ)
แอะ	เช่น	แหวก (แบก)	แปด (แปด)
แอ	เช่น	แม' (แม่)	แก' (แก่)
โอะ	เช่น	ตัก (ตก)	ฮก (หก)
โอ	เช่น	โผ (ผัว)	ไ่ไ่ (ผสม) ถ้ามีตัวสะกด เสียง มักไม่ยาวเท่า
เออะ	เช่น	ก้อบ (กรอบ)	ป้อด (ปอด)
ออ	เช่น	ต้อ (ต่อสู เล่นมีแพ้ชนะ)	ปอก (ปอก)
เออะ	เช่น	เล้ง (ป่าเถื่อน ไม่รู้ที่ต่ำที่สูง)	เฮ้น (เรื่อน)
เออ	เช่น	เก้อ (เกลือก)	เฮอ (เสือก)

เออ—อ*	เช่น	เเออ—อ (ใจ)	เสอ—อ (ใส)
ไอ	เช่น	ไห (ไห ภาชนะหนึ่งตัว) ไอ่ (ไอ. น. ก.)	
		หาย (หาย)	อาย (อาย)
เอา	เช่น	เป้า (เป้า)	เหา (เหา)
		ป้าว (ป้าวร้อง)	หาว (กลางหาว)

ข. เสียงพยัญชนะ มี ๑๘ เสียง

ก	เช่น	ไก่ (ไก่)	ก้อ (คน เพื่อน)	
หรือ	ข } ค }	เช่น	ไข่ (ไข่)	เขา (เขาทั้งหลาย)
		ค้ำ (ทอง)	คั้น (กลางคั้น คั้น)	
ง	เช่น	ง้าย (คล้าย)	ง้า (งา)	
จ ^{*๑}	เช่น	จ้าย (ชาย)	จ้าง (จ้าง) จั๊ (เหลือเกิน คำนี้	
ตัวเขียนเป็น กย ถิ่นอื่นออกชัด เป็น กุยะ ก ควบ ย)				
จ ^{*๒}	เช่น	จิ้น (กิน)	แจ้ง (แกง)	
หรือ	ฉ } ช }	เช่น	ฉเว (เขียว)	ฉแง (แข็ง) ชี (ชี)
ญ	เช่น	ญ้า (พบ)	หญ้าน (ปัญญา) ปึงหญ่า (ปัญญา)	
เสียง ญ เป็นเสียงขึ้นจมูก				
ต	เช่น	ต้าย (ตาย)	ไต้ (ไทย)	
หรือ	ถ } ท }	เช่น	ถาม (ถาม)	ถา (โกน)
		ท้ง (ตุแล)	ท้อง (กระเป๋าสื่อ)	

*หมายเหตุ เสียงนี้ คือ เสียง อ + อี ซึ่งไม่มีในระบบเสียงของภาษาไทยกรุงเทพฯ จึงไม่มีเครื่องหมายถ่ายเสียง ต้องใช้รูป เออ—อ นี้ เขียนไปพลางก่อน

*๑ เสียง จ นี้ ชาวเมืองน่ายออกเสียงก่อนไปทาง ส ช แต่ปลายลิ้นจกดที่โคนฟันล่าง เสียงจึงไม่เหมือน ส ช แต่ก็ไม่เหมือน จ จึงทำเครื่องหมายให้ต่างกันไปเสีย

*๒ เสียง จ } นี้ตัวอักษรเป็น ก และ ข หรือ ค (ตัวอักษรเดียวกัน) ตามลำดับ แต่เมื่อออกเสียงจริง ๆ
 *๓ เสียง ฉ } เสียงจะเปลี่ยนไป คือ ก เป็น จ ข ค เป็น ฉ ช แต่ทั้งนี้ จำเพาะที่มากับสระหน้า อี เอ แอ เท่านั้น

น	เช่น	น้ำ (นา)	หนาม (หนาม)
ป	เช่น	ป่า (ปลา)	ป่อง (พอง)
ผ หรือ พ	เช่น	ผี (ผี เทวดา)	ผาย (คม)
		พ้าว (โปย)	พ้าย (ยักษ์ ผีร้าย)
ม	เช่น	ม้า (มา)	มะ (ม้า) หมั่น (หมั่น)
ย	เช่น	หยา (รักษา)	หยาบ (เปลี่ยว)
ล	เช่น	หลอ (รอง)	ลึง (ลิง)
ว	เช่น	ว้า (วา)	วั้น (เชิญ) วาน (บ้าน)
			วอด (มอด ถับ)
ห หรือ ฮ	เช่น	หา (หา)	ห้าย (ตาข่าย)
		แฮ้ง (แรง)	ฮัง (รัง)
ส หรือ ซ	เช่น	สี่ (สี่)	สาว (สาว)
		ซ่าย (ซ้าย)	ซ้าว (ยี่สิบ)

ค. **เสียงวรรณยุกต์** เขากำหนดเป็นห้าเสียงด้วยกัน คือ

เสียงหนึ่ง เสียงสอง เสียงสาม เสียงสี่ เสียงห้า

ที่กำหนดนี้จำเพาะคำที่มาเดี่ยวๆ ถ้ามาด้วยกันในลักษณะคำซ้อน คำประสม หรือมาในรูปประโยค จะต่างไปบ้าง

๑. **เสียงหนึ่ง** ตรงกับเสียงจัตวาของเรา เช่น

กำ (อีกา) ชี่จ้าม (จาม) ป่า (ปลา) ต้า (ตา)

ขา (ขา) หาย (หาย หงาย) สาย (เส้น) ถาม (ถาม)

หนา (หนา) หมา (หมา) หวาย (หวาย) หลาน (หลาน)

หลี่ (ดี) หวิน (บิน)

เสียงนี้ ถ้าไม่เน้นหนักโดยเฉพาะเมื่อไม่ได้ยู่สุดคำ หรือสุดประโยค เสียงจะเป็นเสียงเอกแทนจัตวา เช่น กาดำ เป็น ก่าหล่า ไม่ใช่ ก่าหล่า แต่บางที่เมื่อยู่สุดประโยค เสียงเป็นเสียงเอกก็มี เช่น ลับหลี่ เป็น ลับหลี่ (หลับดี)

๒. **เสียงสอง** ตรงกับเสียงเอกของเรา เช่น

ไก่อ่ (ไก่) ไข่ (ไข่) ปอก (ปอก) หมาก (หมาก คือ ผลไม้ เสียงสั้นกว่า
หมากของเรา)

หยาดน้ำ (กรวดน้ำ) หลอก (หลอก) หวาน (ชาม)

๓. **เสียงสาม** เสียงนี้ไม่มีในภาษาของเรา จึงไม่มีเครื่องหมาย เสียงต้นคำ คล้ายเสียงสามัญ แต่ไปลงท้ายเป็นเสียงโท แต่ก็ไม่ใช่เสียงโทแท้ ๆ มีเสียงเอก อยู่ข้างหน้าอีกหนึ่ง เสียงนี้บางถิ่นโดยรอบเมืองนายน บางทีจึงออกเป็นเสียงเอก เช่น ให้ เป็น ให้ แต่เพื่อสะดวกแก่การเรียงพิมพ์ จึงจะใช้เครื่องหมายเสียงโท ของเราตลอดไป แต่จะให้เครื่องหมายไปอยู่ท้ายคำพอเป็นที่สังเกต

ตัวอย่างคำที่ออกเสียงสามได้แก่

ไก่อ่ (อยาก) ไข่หมั (ร้อน) หน้า (หน้า) ปีนั (พลิกกลับ) กอนั (ก้อน)
ยาง (ยาง) ลอง (ล่อง) แหง (แห้ง) เส้า (เศร้าหมอง)

๔. **เสียงสี่** ตรงกับเสียงตรีของเรา แต่กำหนดได้เป็นสองเสียง คือ

ถ้าเป็นคำตายเสียงสั้นของเราเป็นเสียงตรีทั้งคำ เช่น

ฮก (หก) เจ็ด (เจ็ด) ชิป (สิบ) เจ็บ (เจ็บ) นั๊ก (หนัก)

แต่ถ้าเป็นคำที่มีอักษรต่ำ เมื่อกล่าวเดี่ยว ๆ หรือเน้น จะเป็นเสียงตรี เช่น

ลึง (ลิง) เฮ้อ (เรือ) คำ (หญ้าคา)

แต่ถ้าไม่เน้น หรือไม่ได้อยู่สุดคำ เสียงจะเป็นสามัญท้ายตรี เช่น

ม้า (มา) ทาง (ทาง) ชาย (ชาย) ในที่นี้จะใช้เครื่องหมายเสียงตรีทุกคำไป ให้สะดวกแก่การพิมพ์

๕. **เสียงห้า** ตรงกับเสียงโทของเรา คำที่ออกเสียงนี้แม้จะมากับสระเสียงยาว เสียงก็มักสั้นกว่าคำอื่น ๆ เช่น

นะ (น้ำ) มะ (ม้า) มิด (มิด) ลุก (ลูก) ฮ่าย (ร้าย) ซ้าย (ซ้าย)

๒. **การผสมเสียง** คำภาษาไทยใหญ่อาจจะสร้างขึ้นด้วย

ก. **สระ** เช่น ออ (คำรับ ลงท้ายประโยค) อู (แปล) อ้า (อาหุณ)

- ข. สระ + พยัญชนะ เช่น อัก (อก) แอป (อับ ตลับ)
- ค. พยัญชนะ + สระ เช่น ปี่ (อ้วน) หมู (หมู)
- ง. พยัญชนะ + สระ + พยัญชนะ เช่น ก้าง (กลาง) ป้าย (ปลาย)
- จ. พยัญชนะ + พยัญชนะ + สระ + พยัญชนะ เช่น พุรี (พระพุทธเจ้า)
ตุ๋รี (พระธรรม) กว้าง (กว้าง) กว้าย (ควาย) มุ่ย (มรดก)

คำที่มีพยัญชนะต้น ๒ เสียงนั้น เป็นคำที่รู้ชัดว่าเป็นคำภาษาอื่นยืมมากก็มี เช่น มุ่ย จากภาษาพม่า ตุ๋รี จาก ธรรม ในบาลี และเสียงกลายไปในพม่า แต่ที่กำหนดไม่ได้ว่าเป็นคำภาษาอื่นก็มีอีกเป็นอันมาก

พยัญชนะตัวสะกด มีได้เพียงเสียงเดียว คือ มี ก. ต. ป. ง. น. ม. ย. หรือ ว. สะกด และเมื่อมี ก. ต. ป. สะกด แม้สระเสียงยาวก็มักออกเสียงสั้นกว่าปกติ เช่น อู้ด (รุก) อู้ด (ถึง) เฟด (ผี เปรต) อาป (อาบน้ํา เสียงสั้นกว่า อา แต่ก็ยาวกว่า อะ) อิป (รีบ มักใช้กับคำ เน็ต เป็น อิปเน็ต*)

๓. คำและการสร้างคำ

ก. คำ คำที่จำเป็นใช้ในภาษา ส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียว หากมีมากพยางค์ มักเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น หรือมีฉะนั้นก็เป็นคำสร้างใหม่ แต่ที่ไม่เป็นไปตามนี้ ก็มีบ้าง

คำเดิม (ภาษาไทยใหญ่) เช่น ปอ๊ แม่' ลูก
คำสร้างใหม่ (ภาษาไทยใหญ่) ปอ๊เจ้า (พ่อผัว) แม่'สืบ (แม่เลี้ยง)
ลูกเล่ง (ลูกจ้าง)

- คำยืมมา ๑. จากภาษาพม่า มี (ไฟ) จู๊ว (บุญชี้) ตุ๊วัก (กิดคำนวน)
๒. จากภาษาบาลี (ออกเสียงอย่างพม่า) ชะปึงญู (สัพพัญญู)
สุย่า หรือ เสี่ย (อาจารย์)
๓. จากภาษาอังกฤษ ก้า (car) หล่อหลี่ (รถ จาก lorry)

ข. วิธีการสร้างคำ ในภาษาไทยใหญ่ มีวิธีการสร้างคำคล้ายคลึงกับของภาษาไทยกรุงเทพฯ ดังนี้ คือ

* ในที่นี้คงตัวสะกด ก.ป. ไว้ตามตัวเขียนของเขา เพราะเขาไม่มีเสียง ก.บ.

๑. **ใช้วิธีซ้อนคำ** คือ หาคำที่มีเสียงที่มีที่ใกล้เคียงกัน หรือ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาซ้อนกันเข้า ทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้น บางทีก็ซ้อนคู่เดียว บางทีก็ซ้อนสองคู่ เช่น

ก้างงำ (ใช้ประกอบคำ หยอม เป็น หยอมก้างงำ แปลว่า ผอมแห้งเหี่ยวกระดูกเป็นคำไม่ติดนัก ใช้จำเพาะคนคุ้นกัน)

หม้อยส้อย (ใช้ประกอบคำ กี่ แปลว่า บาน เป็น กี่ หม้อยส้อย นำมาประกอบคำ หนา อีกชั้นหนึ่ง บอกลักษณะหน้าต่างที่เบิกบานแผ่ขึ้น)

เจ้าเง้า (ใช้ประกอบกับคำ เขว ที่แปลว่า เขียวหรือดำ เป็น เขวเจ้าเง้า เป็นลักษณะของน้ำที่ลึกจนดูเขียว ชึ้ง)

สอดหลอด (ใช้ประกอบคำ ขาว เป็น ขาวสอดหลอด แปลว่า ขาวจืด ใช้สุดหลุด ก็มี)

จิ้งฮั้ง (ใช้ประกอบคำ แหลง (แดง) เป็น แหลงจิ้งฮั้ง คือ แแดงจัด)

อ็อกอ้อ (สมอง อ็อก แปลว่า สมองได้)

เหียบย่า (เหียบ)

จืดจาง (จืด จ้าง คือ จาง ก็แปลว่า จืด คำ จืด คำเดียวไม่ค่อยมีใช้)

ถ้ำจอม (ติดตาม ถ้ำ คือ ตามติด จอม คือ ตาม)

กะขาย (คำขาย)

เปี้ยวมน (สนุกสนาน เปี้ยว เป็นคำพม่า แปลว่า สนุก เช่นเดียวกับ มั่น)

จิ้นเสอ—อ (บริสุทธิ์ สุกสะอาด ตรงกับคำจีนใส)

ที่ใช้ซ้อนสองคู่มีดังนี้ เช่น

ซักอึดซักอึด (สักนิตหนึ่ง อึด แปลว่า นิดหน่อย)

ต้างกินต้างแยม (อาหารของกิน แยม แปลว่า เคี้ยว)

ตึงเอ็นตึงเย้ (ทึงครอบครัวย่ แปลว่า ยุ่งข้าว)

ฮังเผอ—อ ฮังมัน (ตัวใครตัวมัน ฮัง แปลว่า ส่วนสำหรับ)

โป้นหูโป้นหาง (ให้พัน ๆ ตัว พันหูพันตา โป้น คือ พัน)

โจ้ปู่โจ้ย่า (ตลอดมาแต่บรรพบุรุษ โจ้ คือ ชั่วเวลา)

ต้องไหม้ไส้ก่า (หิวอาหาร ต้องไหม้ แปลว่า ท้องร้อน ตามธรรมดา ใช้เพียง ต้องไหม้
แปลว่า หิว ไส้ก่า แปลตามตัวแปลว่า ไส้สีม่วง)

เจ้อ-อไหม้ไส้เหลิด (ร้อนใจ แปลตามตัวว่าใจร้อนไส้ร้อน ไหม้ กับ เหลิด
(เคียด) แปลว่าร้อน ทั้งคู่ แต่คำ เหลิด ไม่มีที่ใช้ในภาษาพูดทั่วไป)

ลั่นค้อนหงอนสั้น (ลั่นกลอนหงอนสั้น ใช้ว่าคนพูดมาก ๆ ว่าพูดมากจนเป็นเช่นนี้)

ซบปิ้นลั่นหาย (ปากคว่ำลั่นหงาย ใช้ว่าคนที่พูดสลับไม่อยู่กับร่องกับรอย เหมือน
ปากลั่นพลิกคว่ำพลิกหงาย)

ที่ซ้อนกัน ๖ คำ เหมือนกับจะเป็นกลอนก็มี เช่น

เอากันว่า ปากันแป้น (ว่าจะไรว่าตามกัน)

คู่กู่เจ้อ-อไล' ไค'เจ้อ-อทบ (คิดขึ้นมาได้ ก็ให้อยากพบ คู่กู่เจ้อ-อ (นึกขึ้นมา
ได้) คงจะตรงกับชุกใจ ทบ คือ พบ)

ปู่เฮ็ดมัว ยาเฮ็ดไว (ทำสืบกันมาแต่ชั่วบรรพบุรุษ)

๒. ใช้วิธีซ้ำคำ คือใช้คำเสียงเดียวกัน ซ้ำสองครั้ง เพื่อช่วยให้เกิดความหมาย
เด่นชัดขึ้นตามต้องการ เป็นคำวิเศษณ์ซ้ำกันก็มี คำกริยาก็น่าซ้ำคำเดียวก็มี สองคู่ก็มี เช่น

ไว ๆ (เร็ว ๆ) ล้อย ๆ (ช้า ๆ) หน้า ๆ (มาก ๆ) เต้ ๆ (แท้ ๆ)
ด่าเส่ ๆ (เสมอ) หลาย ๆ (เปล่า ๆ) เต็ด ๆ เหย็น ๆ (เงิบเงียบ) แ่่น ๆ อิว ๆ
(ร้องตะโกน) จืด ๆ จวน ๆ (เบื่อหน่ายกัน) ไหม้ ๆ ฮ่อน ๆ (ร้อนระอุ) บางคำเช่น
ล้า ๆ ไม่ใช่คำซ้ำ เพราะเป็นคำยืมจากพม่า แปลว่า เลย

๓. ใช้วิธีผสมคำ คือให้คำที่ต้องการใช้เป็นชื่อ เป็นคำตัวตั้ง และหาคำอื่น
เป็นคำผสมขยายบอกรายละเอียดให้รู้ลักษณะของชื่อนั้น ๆ คำใดที่มีลักษณะเดียวกับคำ
ตัวตั้งมักใช้คำเดียวกัน นับเป็นแนวสำหรับการตั้งชื่อสิ่งใหม่ ๆ ที่มีเข้ามาในภาษา ดังนี้

- ก. **หมาก** เป็นคำศัพท์สำหรับสิ่งที่มีลักษณะกลม
 หมากอ้อม (ทอฟฟี่)
 หมากป่องลม (ลูกโป่ง)
 หมากโห (หมวก)
 หมากเข็บ (ลูกเห็บ)
 หมากกอง (ลูกป่น)
 หมากล้อ (ล้อรถ)
 หมากตุ้ม (กระตุ้ม)
 หมากกอก (มะเหลงก)
 หมากลั่น (ไต)
 หมากกาว่า (ท้องน้อง)
- ค. **โต** เป็นคำศัพท์สำหรับสัตว์และคน
 โตเถิน (สัตว์ป่า)
 โตคาย (ศพ)
 โตลืบ (คนเป็นๆ)
 โตเก๋า (ตัวเอง)
- ง. **โถง** เป็นคำศัพท์สำหรับสิ่งที่มีลักษณะห่อหุ้ม
 โถงลู่ก่อน (มดลูก)
 โถงซี่ (กระเพาะอาหาร)
 โถงแปง (ถุงใส่เงิน)
 โถงลึก (ซองจดหมาย ลึก คือ หนังสือ)
- ข. **เจือ** — อ เป็นคำศัพท์สำหรับความรู้สึกนึกคิดอันเนื่องกับใจ
 เจือ — อ ต้าย (พอใจ = ใจตาย) เจือ — อ หล้า (ขี้โกรธ = ใจดำ)
 เจือ — อ ย้าว (ใจเย็นไม่โกรธง่าย = ใจยาว) เจือ — อ ป้อต (ฉุนเฉียว = ใจสั้น)
 เจือ — อ เหมา (ใจไม่แน่นอน ไม่เอาจริง = ใจเบา)
 เจือ — อ สูง (จองหอง = ใจสูง) เจือ — อ ติน (ขีพจรที่แท้ ตรงตาตุ่ม = ใจตื่น)

๔. **การใช้คำและการเรียงลำดับคำ** คำต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นดังกล่าวนี มีวิธีใช้และเรียงลำดับ กำหนดไว้ดังนี้

๑. **การใช้คำ** คำที่ใช้กำหนดได้เป็น
- ก. **คำสำคัญของประโยค** คือคำที่เป็นผู้ทำ กริยา หรือผู้ถูก
 คำที่ทำหน้าที่ผู้ทำหรือผู้ถูก อาจเป็นคำประเภทต่าง ๆ เช่น
 นาม คำโดด นกจับไม้ (นกเกาะกิ่งไม้)
 คำผสม หม่าไน หั้น หมูเถิน (หมาไนเห็นหมูป่า)
 คำซ้อน ลูกอ่อน เข็ดก้อเข็ดเสกกัน (เด็กคบกันเป็นเพื่อน)

สรรพนาม มันโก๋หย่าป้อแม่มัน (เขากลับเกรงพ่อแม่เขา)

กริยา คำโดด สูแต่กว่ากำเหลอ-อ (เธอทั้งหลาย จะไปไหน)

คำซ้อน มันอ่าโก๋อ่าเหอ่าโต้งอ่าหนึ่ง (เขาไม่กลัวไม่คันกระดูกกระดูก)

คำผสม นางต้องไหม้เข้าเจือ อ-หล้าต้อชะออกหน้า (นางหิวข้าวโมโห
เกิด)

ข. ส่วนขยาย อาจมีคำเหล่านี้ใช้เป็นส่วนขยายได้

๑. ขยายนาม ได้แก่

วิเศษณ์ คำโดด มีด ผาย มีด ต้ม (มีดคม มีดทื่อ)

คำประสม แม่ยัง ชบผาย (ผู้หญิงปากจืด)

คำซ้อน ไต้โล่เล่ (ไทยผสม)

คำซ้ำ ไต้ล่อน ๆ (ไทยล้วน ไทยแท้) ลับสิ่งพิต ๆ (มีดตัดตื่อ)

วลี กั้นเนื้อ-อเอ็น (คนในครอบครัว) ก้ออันเ็นเม้หมาย (คนที่
เป็นคู่หมั้น)

ลักษณะนาม มีด มากโน้ (มีดเล่มนั้น)

สรรพนาม โจ้แม่ห้องชาลุ่มัน (วัวร์้องหาลูกมัน)

๒. ขยายกริยา ได้แก่

วิเศษณ์ คำโดด ผ่าโน้ เจ๊ว ย้อก (ผ่านขาดเร็ว)

คำซ้อน หย่าเป่เอ็ก โม้เม้ (อย่าไปทำเสียงดังอีกที)

คำซ้ำ กว่าล้อย ๆ (ไปช้า ๆ) ม้าดำเส่ ๆ (มาเสมอ ๆ)

ค. คำช่วยพูด เป็นคำที่ช่วยเสริมความในประโยคให้มีความหมายเต็มบริบูรณ์
ถึงจะไม่ใช่คำเหล่านี้ก็อาจจะฟังเข้าใจ แต่ไม่ได้ความหมายตั้งใจผู้พูด คำเหล่านี้ได้แก่

๑. บุพบท เขามีบุพบทไม่มากคำนัก เมื่อจะใช้ก็ต้องมีวิธีใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง
ซึ่งจะเป็นที่เข้าใจกันได้ทั้งที่ไม่ต้องมีบุพบท เช่น

ทำ ด้วย มือ ใช่ว่า เอา มือเซ็ด (เอามือทำ)

มา จาก กรุงเทพ ฯ ใช้ว่า ลุกเม้งกอกม้า (ลูกออกบางกอกมา)
มา กับ เพื่อน ใช้ว่า ม้าโล่ยกันตึงไตก่อ (มาด้วยกันทั้งเพื่อน)
พบพบที่เขาใช้ ได้แก่
ต้อ เช่น นัง ต้อหน้า กัน (นั่งเผชิญหน้ากัน) ลาด ต้อ กัน (พูดกัน)
เหนอ (เหนื่อ) เช่น เป็นน้อนก้าเหนอกู (เขานอนบนเตียง)
ลาง เช่น อย่างวาก้าเตอ-อ ลางเ็น (อย่าไปไถ่ถอน)

๒. สำนวน สำนวนของภาษาไทยใหญ่ก็มีจำนวนจำกัด เช่นกัน

เจ้ม (ตั้งแต่ ตั้งแต่เมื่อ)

แป็ก...ซำ (แม้ว่า)

เป้อ เป้อว่า (เพราะ เพราะว่)

อ่าหนั้น (หรือ) ตามธรรมดาไม่ค่อยใช้ เช่นจะพูดว่า อันนั้น หรือ อันนี้
ก็ใช้ว่า อันนั้น อันนี้ (อันนั้นอันนี้)

ป้อ...ก้อ (พอ-ก็) เขาใช้ ป้อฝนเหิด ก้อพะป้าง (พอฝนหายฟ้าก็สว่าง)

ก้อ ไว้หน้าประโยค ไม่ใช่หน้ากริยา

ก้อยก้า (แต่) ก้อยอ้าก้า (ไม่เพียงแต่เท่านั้น)

๓. คำลงท้ายหรือขึ้นต้นประโยคเสริมความต่าง ๆ

ก. คำถาม มีคำ จออิง ขึ้นต้นประโยค หา ลงท้ายประโยค เมื่อถามเพื่อใช้ตอบรับ
หรือตอบปฏิเสธ ตรงกับ หรือ ของเรา (คำ หา ในที่นี้ใช้จำเพาะผู้คุ้นกัน) ดังตัวอย่าง

จออิงป้อสู่มิตี เ็นหา (พ่อเธออยู่บ้านหรือ)

จออิงสูเจ้าเอาตงมคหา (เธอจะต้องการทั้งหมดหรือ)

จออิง เจ้ม (ไม่ใช่อ้อมมี หา ก็ได้ แปลว่า หวานไหม)

นอกจากนี้ก็มีคำที่ใช้ในคำถามคือ เผอ-อ (ใคร) ก้าเหลอ-อ (ที่ไหน)

เมอเหลอ-อ (เมื่อไร) เอ็ตสัง (ทำไม) หือ หนั่งหือ (อย่างไร) ก้าสัง (อะไร)

ข. คำบอกเล่า

แต่ เป็นคำลงท้ายประโยคบอกเล่าธรรมดา แสดงความที่จบลงแล้ว แต่ยังมี
ประโยคอื่นตามมามาก มักใช้ในภาษาหนังสือ เช่น อ่าหึงอ่าหาน เป้ออันนี้
ต้างใช้ ต้างเป้นหลายจือหลายปึงแต่ จังล่ายจาตล่ายปานถึงตี ซุกตี ก้อยข้าอ้อ

อ้อ ลงท้ายประโยคที่สุทความ ทั้งใช้เป็นคำสุภาพด้วย เช่น อ้าหึงอ้านัน
ไล่หันหน้า ลุกก่อนเกิดเล้งมัลูกจ้ายฮ่างหลีกอ้นึงอ้อ (ไม่นานก็ได้
กลอดลูกชายน่ารักมา คนหนึ่ง)

ก. คำแสดงความหมายต่าง ๆ เช่น

ทะ (เถอะ) มา ทะ (มาเถอะ)

ล่า (ชี น้า) มา ล่า (มาน้า) มา แล่ ก็มี ใช้ในความชักชวนให้ทำได้
เส (เสีย) ใช้บอกความสิ้นสุดและมีความอื่นตามมา เช่น กุบเข้าเสไวพร้า
(กุบเข้าลงแล้วให้ว้พระ)

หยู่ (กำลัง — แล้ว) ก็นหยู่ (กำลังกิน หรือกินอยู่แล้ว) แม่มั่นอันตาย
กว่ากำเนื้อ—อ หนอง แล่ เป็นเต่าคำ หยู่ นั้น (แม่เขาที่ตายไปในหนอง
น้ำนั้นแล้วกลายเป็นเต่าทองไปแล้วนั้น)

เย่า (แล้ว) ก็นเข้า เย่า หา (กินข้าวแล้วหรือ)

๒. การเรียงลำดับคำ ตามกฎมีดังนี้

๑. คำสำคัญเรียงดังนี้คือ ผู้ทำอยู่หน้ากริยา กริยาอยู่หน้ากรรม เช่น เป้นหา
ปาม้า (เขาหาปลา) ถ้าเป็นคำเอาไปเอามา กรรมตามมาข้างท้าย เช่น
เอาม้ามากโห้ (เอาหมวกนั้นมา)

๒. ส่วนขยาย อยู่หลังคำที่ขยาย เช่น พะพน พะเหลด (ฟ้าครึ้มฝนจะตก
ฟ้าจ้ำด้วยแดด) ลาด ห่ม่าน ๆ (พูดแน่ ๆ) ที่อยู่หน้าก็มี เช่น เจื้อ ขาด
(ขาดเร็ว)

๓. คำช่วยพูด ก็แล้วแต่คำ บางคำอาจอยู่หน้า บางคำอยู่หลังทั้งกล่าวแล้ว
ข้างต้น บางคำก็มาเป็นแบบรูปต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยคและวลี

เย (ละ แต่ละ) เย่ก้อเย่กน (แต่ละคน ๆ) เย่วน (วันละ)

เส (กว่า) เสอฮ่ายเสหมี (เสือร้ายกว่าหมี)

เสเป้น (ที่สุด) เสอฮ่ายเสเป้น (เสื่อร้ายที่สุด ร้ายกว่าใครอื่น)
(สัก) ป้าเฮ้อฮ้อตอ้นมีลูกมีลงเสป้อกก็อย (ฝ่ายเราไม่เคยมีลูกมีเต้า
สักครั้ง)

อ้น (อ้น) หมากอ้นหวาน (ผลไม้อย่างหวาน) หมากอ้นส้ม (ผลไม้
อย่างเปรี้ยว)

เม่ออ้นถึงมาเม่อหนึ่งวันหนึ่ง (อยู่มาวันหนึ่ง)

(ขึ้นต้นประโยค นำข้อความ) อ้นเม้งน้ายโน้ (อ้นเมื่องนายนั้)

เป้นอ้น (ให้นำคำคุณศัพท์) เป้นอ้นลัปลิงหยู่หน้า (มีตสนิททีเดียว)

เป้น (ให้นำหน้าคุณศัพท์หรือวิเศษณ์) จั้นเป้นเจ้อ - อเล็กเจ้อ - โออ้น
(รู้สึกเสียใจ)

อ้อป้อ (ไม่.....นัก) อ้อป้อแจ้ด (ไม่ค่อยเท่านั้น)

อ้อสู (ไม่ค่อย) อ้อสูมี (ไม่ค่อยมี)

ราชาศัพท์และภาษาสุภาพ ชาวไทยใหญ่ถือว่าเขาเป็น เก้อเจ้อเก้อขุน คือ
มีเชื้อสายเจ้า ถึงแม้เจ้าผู้ครองจะเสื่อมยศเสื่อมอำนาจไป แต่ความนิยมยกย่องยังมีอยู่
ภาษาที่ใช้กับเจ้านาย จึงต้องสร้างไว้ใช้บ้าง แม้จะไม่ละเอียดถี่ถ้วนเท่าของเราก็ตาม
ภาษาสุภาพก็มีใช้เพราะเขาถือเรื่องที่สูงที่ต่ำ คนที่ไม่รู้จักความสูงความต่ำ ทั้งในการ
พูดและการประพฤติปฏิบัติ เป็น ก็นั่นกั้นเล้ง (คนป่าคนเถื่อน)

วิธีการสร้างราชาศัพท์และภาษาสุภาพกับการใช้

ก. สร้างราชาศัพท์และภาษาสุภาพ ด้วยวิธีต่าง ๆ

๑. ยืมคำจากภาษาพม่า เช่น จู้ต้อเก้ (ข้าต่อเก้) = พวกวิเศษห้องเครื่อง
ซั๊ก = ถวาย (แต่เจ้าฟ้าหรือพระภิกษุสงฆ์) ก๊าบ = ถวาย (ใช้คู่กันเป็นซั๊กก๊าบ ก็มี)
สู = องค์ จำเพาะพระพุทธรูป เช่น เจ้าพรว้าสองสู พระพุทธรูป ๒ องค์ ป้าง = นิมนต์
อัญเชิญ

๒. สร้างขึ้นเอง บางทีใช้คำที่มีอยู่แล้ว ให้มีที่ใช้และความหมายจำเพาะเป็น
ราชาศัพท์ บางทีก็สร้างตามวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว

คำโดด เช่น หล่อน (ตาย จำเพาะพระสงฆ์) ออ (คำสั่ง่ายประโยค) นอ
(คำรับสำหรับเจ้านาย) ขำ (คำรับสำหรับคนสามัญ)

คำผสม ต่างเล่า (ทูล)
นอนเพ (ตาย)
เจ้าขุนหอคำ (กษัตริย์เมืองใหญ่)
เจ้าแก้มเม้ง (รัชทายาท)
เจ้าตันเม้ง (โอรสธิดาองค์หัวปี)
เจ้าหน่อเม้ง (โอรสองค์ที่สอง)

บางคำก็ผสมกับคำพม่า โดยมากใช้ ต่อ ประกอบ (ต่อ เป็นคำพม่า) บอก
ให้รู้ว่าเป็นราชาศัพท์ ใช้ได้ทั้งนามทั้งกริยา เช่น

แก่นต่อ (โปรด ใช้เป็นคำสุภาพทั่วไป)

เช็ดต่อขอ (บรรทม)

แต่ป้อยต่อ (เสวย)

ขอต่อหมู (ทรงเรียกหา)

เจ้าต่อ (เจ้าชายผู้ยังทรงเยาว์อยู่) เจ้าฟ้าก็ใช้ได้ ถ้ากล่าวรับ
ต้องใช้ เจ้าต่อหน่อ

เจ้าแม่ต่อ (พระชนนี)

หญื่อต่อ (อนุชา)

หญื่อมะต่อ (ชนิษฐา)

ส่วยต่อ (พระญาติพระวงศ์)

ที่ใช้ เจ้า ใช้ ขำ ประกอบก็มี เช่น

สรรพนาม มั่น (เขาค้นเดียว) มั่นเจ้า (เขาค้นเดียวหมายถึงเจ้าฟ้า)

เขา (เขาทั้งหลาย) เขาเจ้า (เขาทั้งหลาย ใช้กับเจ้าฟ้า)

ข้า (ฉัน) ข้าเจ้า (หม่อมฉัน ใช้จำเพาะพูดกับเจ้าฟ้า)

สุ (เธอ) สุเจ้า (เธอทั้งหลาย) ใช้เป็นคำสุภาพทั้ง ๆ ที่
บางที่หมายความว่า เธอคนเดียว เท่านั้น

เฮา (เรา) เฮาข้า (เราทั้งหลาย) ใช้เวลาพูดในที่ประชุม
คงเท่ากับ ข้าพเจ้า

เมื่อ-อ (มึง) เก้า (กู) ทั้งสองคำเป็นคำที่ยังใช้อยู่ใน
ภาษาไตเมอ แต่ในภาษาไทยใหญ่ ถือเป็นคำหยาบ
ใช้ได้จำเพาะผู้ใหญ่เรียก หรือพูดกับเด็กๆ ถิ่นอื่น ใช้
ให้สุภาพว่า เมื่อ-อ เจ้า เก้าข้า

คำรับ ข้า ใช้ลงท้ายประโยค เป็นคำรับสำหรับคนสามัญ และไม่ว่า
จะเป็นคำช่วยพูดคำใด ถ้าจะให้สุภาพก็ต้องมี ข้า นำหน้า
เช่น

ข้า ไย = ละมั้ง เช่น อ้าเจ้อ-อ ข้า ไย (ไม่ใช่ละมั้ง)

ข้า แหน่ = หรือ เช่น จอฮ์หวานข้า แหน่ (อร่อยหรือ)

ข. การใช้ เมื่อจะพูดให้สุภาพ เขาต้องเปลี่ยนใช้คำบางคำเพื่อให้ฟังสุภาพ
ขึ้น เช่น

กลอดลูก ใช้ว่า เกิดหันหน้าลูก เกิดลูก

เกิด ใช้ว่า หันหน้า เช่น มาหันหน้ากั๊ว มึงน้าย (มาเกิด
ที่เมืองน่าย)

ถ่าย อูจาระหรือตัวอูจาระ ใช้ว่า พาย์โหลง (พาย์ ตรงกับ
ถ่าย) ถ่ายบัสสวาระหรือตัวบัสสวาระ ใช้ว่า พาย์น้อย

ตาย ใช้ นอนหลับตาลืมมึง (นอนหลับตาลืมเมือง)

นอกจากนี้ก็ใช้คำรับ คำลงท้ายประโยค ดังกล่าวแล้ว
ข้างต้น

ลักษณะนาม ในภาษาไทยใหญ่มีลักษณะนามเป็นอันมาก แยกออกได้ดังนี้

๑. ใช้กับคน ได้แก่ ก้อ (คน) เช่น กันหลายก้อม้า (คนมากี่คน) ป้า (รูป)

ใช้กับพระภิกษุ เช่น เจ้าหมุนสามป้า (พระภิกษุ ๓ รูป)

๒. ใช้กับสัตว์ ได้แก่ โต (ตัว) เช่น หมากโต (หมากตัว)

๓. ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตและอื่น ๆ นอกจากนั้น ได้แก่

หมาง (แผ่น) ใช้กับกระดาษ เช่น เจ้สองสามหมาง (กระดาษ ๒ – ๓ แผ่น)

แซบ (แผ่น) ใช้กับสิ่งบางแบนอย่างข้าวเกรียบ เช่น แซบแซบแซบ (ทำข้าวเกรียบเป็นแผ่น ๆ)

ก้า (คำ) ใช้กับข้าว กินเข้าหลายก้า (กินข้าวที่คำ)

ตำ (มืออาหาร) กินเข้าเย็นสามตำ (กินข้าววันละสามมือ)

ซุ่ม (ชุด) ใช้กับจานกับถ้วยชา หวานน้ำเน้งซุ่มหนึ่ง (ถ้วยน้ำชาชุดหนึ่ง)

เซ้ง (ชุด สำหรับ) ใช้กับกระดุม เช่น หมากคุ่มเซ้งหนึ่ง (กระดุมสำหรับหนึ่ง)

เล้า (กระบอก) ใช้กับปิ่น เช่น ก่องสองเล้า (ปิ่น ๒ กระบอก)

แล่ม (เล่ม) ใช้กับเทียน เช่น เท็นสี่ห้าแล่ม (เทียน ๔ – ๕ เล่ม)

ป็อก (ครั้ง) ใช้กับเวลา เช่น อ่าห่อนหันเสปอก (ไม่เคยเห็นสักครั้ง)

โหย (ลูก ผล) ใช้กับผลไม้และสิ่งมีลักษณะกลม เช่น หมากโม่หลายโหย (มะม่วงที่ผล) หมากคุ่มหัวโหย (กระดุมหัวเม็ด)

ที่ใช้บอกมาตรา ชั่ง ตวง วัด ไปในตัวก็มี คือ

หวาน (ชาม) กินเข้าสองหวาน (กินข้าว ๒ ชาม)

ลัก (ไมล์) กวาด่างโก้ชิปลัก (เดินทางไกล ๑๐ ไมล์)

๒. ลักษณะภาษาไทยใหญ่ในส่วนที่เหมือนและต่างกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ

ถ้าลองเทียบคำที่ใช้ในภาษาทั้งสองตามรายการศัพท์ของสวาติช (Swadesh list) ที่รวมคำจำเป็นใช้ในภาษาไว้ ๒๐๐ คำแล้ว จะเห็นว่าคำที่ใช้ตรงกันมีถึง ๗๐% อันแสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด แต่ในบรรดาคำที่ใช้ตรงกันนี้ หาใช้ตรงกันทีเดียวไม่ บางคำออกเสียงสระต่างไป บางคำต่างเสียงพยัญชนะ บางคำต่างเสียงวรรณยุกต์

บางคำความหมายก็เปลี่ยนไปบ้าง ฉะนั้นถ้าจะพิจารณาจำเพาะคำที่ใช้ตรงกันเหล่านี้ (คำที่ใช้ไม่ตรงกันอาจยืมมาจากภาษาอื่นหรือสร้างขึ้นเองใหม่) ก็จะเห็นว่า มีเหตุผลต่าง ๆ ที่ทำให้ต่างออกเสียงต่างไป มีความหมายผิดแปลกไป ดังต่อไปนี้

๑. เสียง

ก. เสียงสระ สระในภาษาทั้งสอง มีไม่เท่ากัน เสียงใดที่มีด้วยกันทั้งสอง ภาษา ส่วนมากใช้ตรงกัน แต่ถ้าต่างขาดสระบางสระไป ต่างก็ต้องมีเสียงอื่นที่ต่างไป มาแทนที่ ดังนี้

๑. เสียงสระที่มีตรงกัน และออกเสียงตรงกัน

		ก.ท.	ท.ญ.
อะ	เช่น	รัก	ฮัก
		กำ	กำ (ถือ)
อา	เช่น	หาง	หาง
		ขาย	ขาย
อิ	เช่น	หิน	หิน
		ผิด	พิด
อี	เช่น	มี	มี
		ดี	หลิ
อื	เช่น	ศึก	ซึก
อื	เช่น	จิต	จิด
เอะ	เช่น	เปิด	เป็ด
เอ		—	—
แอะ	เช่น	แมว	แมว
แเอ	เช่น	แม่	แม่

เสียง แอะ แอ นี้ ถึงแม้จะมีในระบบเสียงของเขาก็จริง แต่เขาออกเสียงไม่เปิดมากเท่า แอ ของเรา นอกจากมีตัวสะกดเช่น เป็ด จึงจะออกชัดขึ้น แต่ฟังไต่ย็นเป็น ปี + แอด แชน เป็น จิ + แอ่น เป็นต้น

โอะ	เช่น	ตก	ตึก
โอ		—	—
เออะ	เช่น	หลอก	หลอก
ออ	เช่น	พ่อ	ป้อ
เออะ		—	—
เออ	เช่น	เชิง	แจ้ง
ไอ	เช่น	ไก่อ	ไก
เอา	เช่น	เขา	เขา

ถึงแม้เสียง เอ โอ เออะ จะมีในระบบเสียงของทั้งสองภาษา แต่คำที่ใช้ความหมายเดียวกันเสียงกลับไม่ตรงกัน เช่น เส่ ท.ญ. ความหมายผิดกับ เส่ ก.ท. แต่ไปตรงกับคำ เสี่ย ดังนั้นเป็นต้น

๒. เสียงสระที่ต่างไม่มี คือ ท.ญ. ไม่มีเสียงสระผสม เอียะ เอัย เอื้อะ เอื้อ อัวะ อัว และ ก.ท. ไม่มีเสียง เออ—อ ซึ่งคือเสียงผสม อา + อีทั้งกล่าวแล้ว การที่ไม่มีเสียงดังกล่าวในแต่ละภาษาก็หาใช่ว่าจะไม่มีเสียงอื่นแทน จะเห็นได้ว่าต่างฝ่ายต่างก็มีออกเสียงอย่างอื่นขึ้นมาแทนที่ และเสียงนั้น ๆ มีที่ใกล้เคียงกัน การที่เสียงสระต่างไปจึงเป็นไปเพราะเหตุดังนี้

เหตุที่ต่างกันคือ

๑. เสียงสระต่างไปเพราะเสียงสระมีไม่เท่ากัน และต่างฝึกเสียงอื่นขึ้นมาแทนที่ คือ เออ—อ ที่ไม่มีใน ก.ท. ก.ท.เราออกเสียงเป็น ไอ และคงจะต้องการให้รู้ว่าเสียงต่างกับ ไอ แท้ ๆ จึงคิดเครื่องหมาย ไอ ไม่ ม้วนขึ้น เราคงออกเสียงเออ - อ เป็น ไอ มาช้านานแล้ว จึงมีรูปไอไม่ ม้วนในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง คนรุ่นเด็ก ๆ ในไทยใหญ่ออกเสียง เออ - อ เป็น ไอ ก็มีเป็นอันมาก เช่น เพอ—อ เป็น ไพ (ใคร)

คำที่เราเขียนด้วยไอไม่ ม้วน ไทยใหญ่ออกเสียงเป็นเออ—อ แทบทั้งสิ้นดังนี้คือ

ใจ	—	เจือ - อ	เช่น	เจือ - อจู้บเจือ - อหอย	(ใจผูกพัน)
ให้	—	เหอ - อ		(จำเพาะในความว่า ทำให้ เท่านั้น เช่น ปัดชั้น	

เหอ-อแก้ง ๆ (กวาดเรือนให้สะอาดเกลี้ยงเกลา)

ใน	—	เน้อ-อ	เช่น เน้อ-อวังเอ็น (ในบริเวณบ้าน)
ใหม่	—	เหม่อ-อ	เช่น อันเก่าอันเหม่อ-อ (อันเก่าอันใหม่)
ใส	—	เสอ-อ	เช่น น้ำเสอ-อ (น้ำใส)
ใส่	—	เส่อ-อ	เช่น เอาเข้าใส่-อ หวาน (เอาข้าวใส่ชาม)
สะกั	—	ลู้กเปอ-อ	คำ เปอ-อ แปลว่า เผ้า
ไต้	—	เตอ-อ	เช่น เตอ-อล่างเอ็น (ไต้ถุน)
ใหญ่	—	เหยอ-อ	เช่น กั้นเหยอ-อ กั้นโหลง (คนใหญ่คนโต)
ใบ	—	เหมอ-อ	เช่น เหมอ-อ ไม่ (ใบไม้)
ใช่	—	เจอ-อ	เช่น เจอ-ออ้าเจอ-อ (ใช่หรือไม่ใช่)
ใช้	—	เจ้อ-อ	มีที่ใช้จำเพาะ กั้นเจ้อ-อ กั้นสอย หรือ เจ้อ-อสอย (คนใช้คนสอย หรือใช้สอย) เท่านั้น
ใคร	—	เพอ-อ	คำนี้มีผู้ออกเสียงว่า พระเหลอ-อ ซึ่งเป็นคำกร่อนเสียงมาจาก ผู้เหลอ-อ (ผู้ใด) คำใคร จึงน่าจะมาจาก คนไร ถ้าเทียบตามแบบนั้น
โย	—	เย้อ-อ	เช่น เย้อ-อ ก่งก่าว (โยแมลงมุม)
โต ไหน	—	เหลอ-อ	เช่น กวัก้าเหลอ-อ (ไปที่ไหน) กั้นเหลอ-อ เอ็ดไว้ (คนไหนทำไว้)
ไหล	—	เหลอ-อ	มีใช้จำเพาะในภาษาจีน และภาษาหนังสือว่า น้อนเหลอ-อ แปลว่า นอนละเมอ
ใบ้	—	เม่อ-อ	ไม่มีที่ใช้ในภาษาไทยใหญ่ ในภาษาไทยใหญ่ใช้ กั้นอ๊ะ (คนใบ้) แต่ไปมีใช้ในภาษาถิ่นอื่น มีคำนี้ เป็นคัน
ใกล้	—	เกอ-อ	ใช้จำเพาะที่มาคู่กับ จ้า ตามธรรมชาติใช้คำ จ้า แปลว่า ใกล้ แต่อาจใช้ จ้า ๆ เกอ-อ ๆ (ใกล้ ๆ) ก็ได้
เฝ้า	—	เผ่อ-อ	เป็นภาษาหนังสือ ใช้กับเอ้เสมอ แปลว่า ปรารภนา เอ้เผ่อ-อ แปลว่า ปรารภนาใครก็ได้

ทั้งหมดมีคำ ไกร คำเดียวที่ในต้นนี้ใช้ 'ไกร' แทน เกอ-อ เช่น 'ไกร' น้อน (เงื่อนนอน) 'ไกร' โย (อยากหัวเราะ) 'ไกร' 'ไกร' (อยากได้) และยังมีคำอื่นที่ไทยใหญ่ ออกเสียงเป็น เออ-อ แต่เราเขียนด้วย ไม้มลาย ทำให้ไม่เห็นที่มาของคำ ก็คือคำ กับเกอ-อ (กับไท เขาหมายถึงอวัยวะภายในได้ทุกแห่ง) เหมอ-อ (ไหม แปลว่า ปร๊อบ) เป็นต้น

เสียงสระผสม เอียะ เอีย เอือะ เอือ อัวะ อัว ที่มีใน ก.ท. แต่ไม่มีใน ท.ญ. เราใช้สระเดี่ยวซึ่งเทียบได้ตรงกับสระผสมของเรามากี่ที่เกิดแห่งเดียวกัน

ก.ท. เอียะ เอีย	ท.ญ. ใช้ เอ	ซึ่งเป็นสระหน้าด้วยกัน
เมีย	ม่	
เกลี้ยง	เก้ง	(ขอดหญ้า หรือหน่อไผ่อ่อนๆ)
เลีย	เล็	
เสียง	เสง	
เวียง	เว้ง	

ก.ท. เอือะ เอือ	ท.ญ. ใช้ เออ	ซึ่งเป็นสระกลางด้วยกัน
เรื่อน	เ็น	
เนือ	เน่อ	
เสือ	เสอ	
เกลือ	เก่อ	
เมือง	เม้ง	
เทือน	เหลิน	

ก.ท. อัวะ อัว	ท.ญ. ใช้ โอ	ซึ่งเป็นสระหลังด้วยกัน
หัว	โฮ	
กลัว	โก	
กลัวย	โก้ย	
กลวง	โก้ง	
งวง	ง้อง	
ขวบ	โฆป (ครบรอบ)	

ที่แปลกไปกว่านี้ก็มี คือ

ก.ท. เอียะ เอีย	ท.ญ. เออ
เยียง	เป็ง
เยียง (ผา)	เียง

๒. เสียงสระต่างกันทั้งที่ต่างก็มีสระนั้น ๆ ใช้ในภาษาของตน

เห็นได้ชัดว่าต่างคนต่างเลือกกำหนดเสียงใช้ตามที่ตนถนัด ดังนี้

ก. อัตราเสียงสั้นยาว มีคำหลายคำที่เสียงสั้นยาวไม่ตรงกัน เฉพาะเสียงโท
คำตาย หากเป็นเสียงยาวไทยใหญ่มักออกเสียงสั้นกว่าเสียงภาษาไทยกรุงเทพฯ ฯ เช่น
มีต เป็น มีต เป็นต้น

คำที่มีเสียงสระสั้นยาวต่างกันมีดังนี้

พะ (ฟ้า)	มะ (ม้า)	มะ (บ้า)	นะ (น้ำ)
ลูก (ลูก)	ทุก (ถูก)	ฮุด (รูด)	จุง (จุง)
จิป (กิบ)	ชิต (จิต)	หมีบ (บีบ)	ตั้น (ติน)
			ฮิป (rieb)

แต่ที่ไทยใหญ่ออกเสียงยาวกว่า ก.ท. ก็มีคือ แหฺน (แนะ) แหฺว (แหวะ อาเจียน)

ข. สระเดี่ยว

สระกลางกับสระหน้า

ก.ท. อา	ท.ญ. ไซ้ แอ	ที่สลับกันก็มี คือ	ก.ท. แอ	ท.ญ. ไซ้ อา
ง่าม	แง่ม		แหบ (เสียง)	หาบ
ย่า	แย้ม (เคี้ยว)			
ขมับ	ชะแงบ			
ท่า	แต่่ม			
อับ	แอบ			

สระกลางกับสระหลัง

ก.ท. อะ	ท.ญ. อุ
ยับ (อย่างกระต๊าก)	ยุบ หรือ ยุบ

สระกลางกับสระกลาง

อา	เออ
ฟาง	เพ็ง

สระหน้ากับสระกลาง

ก.ท. อี
 หยิก (กริยา)
 จิก
 ั
 จิม

ท.ญ. อะ
 ยัก
 ชัก
 จุ้า

สระหน้ากับสระหน้า

ก.ท. อี อี
 ยิง
 หิง
 สี่ (ชอ)

ท.ญ. เอ
 เยง
 แข่ง (แข่งพรว้า = หิงพระ)
 เส่ (เส่ตระว้อ = สี่ชอ)

ก.ท. เอ
 เขย่ง
 เม้ม
 ที่สลับกันก็มี คือ

ท.ญ. แอ
 แหย่ง
 เม้ม (เม้มชบเม้มปาก = เม้มปาก)

แอ

เอ

แผ้ว

แผ้ว (จัดทำให้สะอาดเรียบร้อย)

สระหน้ากับสระหลัง

ก.ท. อี
 ั
 ยิม

ท.ญ. โอ
 ย่ม

ก.ท. อี
 (ช) ยิบ

ท.ญ. อุ
 ยุป (ยุปตำ คือ ขยิบตา)

สระหน้ากับสระกลาง

ก.ท. อี
 ชิน (ตะกั่ว)
 ยิง

ท.ญ. อี
 ั
 จิน
 ั
 ยอ

ที่สลับกันก็มี คือ

ก.ท. อี
 ยิม

ท.ญ. อี
 หยิม (ยิมของที่ไม่สิ้นเปลืองเช่น รถ เสื้อผ้า)

สระหน้ากับสระกลาง

ก.ท. เอ	ท.ญ. อะ
เห็น	หัน

สระกลางกับสระหลัง

ก.ท. เออ	ท.ญ. อุ
เผย	ผุย (เปิด)
ก.ท. เออ	ท.ญ. โอ
เขย	โจย

สระกลางกับสระกลาง

ก.ท. เออ	ท.ญ. อี
เงิน	จิ้น
เปิด	ปิต
เข้ม (อย่างเหวี่ยงไหล)	ยืม

สระหลังกับสระกลาง

ก.ท. ออ	ท.ญ. อี
กรอง	จิ้ง (กรองสิ่งที่เป็นผง)
ก.ท. โอ	อ เออ
อก	อก เอ็ก (จำเพาะสัตว์)

สระหลังกับสระหลัง

ก.ท. โอ	ท.ญ. ออ
ผง	พอง
หยด	หยอด
ก.ท. โอะ	อุ
ยก	ยุก
วัน	ฮุน
ก.ท. อุ	ท.ญ. โอะ
ปลุก	ปิก
กลม	กัม
บุง	ม่ง
ลุง	โงง

หมายเหตุ คำที่มีตัวอย่างเพียงคำเดียวนั้น ตามหลักถือว่าไม่เป็นไปตามธรรมชาติ จึงมักไม่ยกมาพิจารณา เพราะอาจเป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น หรือเสียงไปชนแนวกันได้โดยบังเอิญ ที่ใส่ไว้ด้วยในที่นี้ ก็เพื่อเป็นแนวสำหรับการค้นต่อไป อาจจะได้คำอื่นเพิ่มขึ้นอีก

๒. เสียงพยัญชนะ

๑. เสียงพยัญชนะที่มีตรงกันและออกเสียงตรงกัน ได้แก่

ก	ก.ท. กอง	ท.ญ. ใช้ ก้อง
ข	ข้าว	เข้
ค	คีน	คีน
ง	ง	ง
ด	ตา	ต้า
ถ	ถ	ถ
ท	เต้า	เท้
น	นาง	น้าง
ป	ปู	ปู้
ผ	ผา	ผา
พ	(กะ) พรึบ	แพ็บ (ต้า)
ม	มา	ม๊า
ย	ยง	ย้ง
ว	วัน	วัน
ส	สอง	สอง
ห	หก	ฮก

เสียง จ.ฉ.ช. มีในภาษาไทยใหญ่ด้วย แต่เป็นเสียงที่มีที่ใช้จำกัด คือ จะมากับคำที่มีเสียงสระหน้า อี เอ แอ เท่านั้น และคำเหล่านี้ ตัวเขียนจะเป็น ก. และ ข. ตามลำดับ คือ

เขียน	กิน	ออกเสียง	จิ้น
„ (พักตุ๋)	เกิ้ล้า	„ (พักตุ๋)	เจิ้ล้า (หน้าต่างที่ใช้ไม้ค้ำเปิด)
„	แก้ง	„	แจ้ง
„	ช	„	ช
„	เขว	„	เนว (เขี้ยว)
„	แซน	„	แนน

จึงน่าสังเกตว่า การที่ออกเสียงเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลภาษาอื่น มีภาษาพม่าเป็นต้น เพราะ กฺย ในภาษาพม่าออกเสียงเป็น จ และ ชฺย เป็น ฉ หรือ ช หรือเป็นไปเองเพราะอำนาจของสระหน้า ทำให้พยัญชนะที่มีที่เกดที่เพดานอ่อนกลายมา มีที่เกดที่เพดานแข็ง เพราะชาวไทเหนือในยุวนานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับพม่าก็ออกเสียงเช่นเดียวกันนี้ และชาวไทอ่ายตอนในอัสสัมยังคงรักษาไว้ ได้ ๒ คำ คือ กิน เป็น จิน และ เก็บ (เช่น เก็บผลไม้) เป็น จิบ ทั้งยังนำแปลกที่ภาษาไทยชาวก็ออกเสียงเป็น ฉ ช ในคำที่เราออกเสียง ช เช่น เขา เป็น เข้า และที่เราออกเสียง กร เขาออกเสียงเป็น จ เช่น กรง เป็น โจ้ง เป็นต้น แต่ชาวไทยใหญ่อื่น ๆ แม้คนที่เมืองนายเอง (ซึ่งอาจเป็นคนมาจากอื่น) ไม่ได้ออกเสียง ก เป็น จ หรือ ช ก เป็น ฉ ช ดังกล่าวก็มี

๒. เสียงพยัญชนะที่มีไม่ตรงกัน ได้แก่

ภาษาไทยใหญ่ ไม่มี ค บ ฝ ฟ ร

ภาษาไทยกรุงเทพ ฯ ไม่มี จ (คล้าย จุ ควบ ช) อย่างของไทยใหญ่

การที่มีเสียงพยัญชนะไม่ครบเท่ากัน ทำให้ต้องเลือกหาเสียงที่ทดแทนมาใช้ จึงทำให้เสียงพยัญชนะของคำในภาษาทั้งสองต่างกันไป กำหนดลงได้ดังนี้

เหตุที่ต่างกัน

ก. เสียงพยัญชนะต่างกันเพราะต่างมีเสียงพยัญชนะไม่เท่ากัน และใช้ไม่ตรงกัน

เสียงที่ภาษาไทยกรุงเทพ ฯ มีใช้ แต่ในภาษาไทยใหญ่ไม่มี และไปออกเสียงเป็นอย่างอื่นซึ่งมีที่เกดแห่งเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มีดังนี้

ก.ท. ค	ท.ญ. ล
คี่	หลี่
คำ	หล่า
เคื่อน	เหลิน
ก.ท. ค	ท.ญ. ม ก็มี
คอกไม้	หมอกย่า
คอง	หมอง
ก.ท. ค	ท.ญ. น ก็มี
คม	หนม
คิต	เน็ต (เล็ด ก็มี)

ก.ท.	บ	ท.ญ.	ว
	บ้าน		วาน
	บค (บัง)		วค ใช้กับ พะ (ฟ้า) เป็น พะวค คือเวลาที่क्रमฟ้าक्रमฝน
	บอด		หวอด (ไฟมอด ไฟดับ ก็ใช้ได้)
ก.ท.	บ	ท.ญ.	ม ก็มี
	บ้า		มะ
	เบา		เหมา
	(กระ) บอก		หมก
ก.ท.	บ	ท.ญ.	ป
	บ้าน		โปน (โปนปาก = บ้านปาก)
ก.ท.	ฝ ฟ	ท.ญ.	ผ พ
	ฝา		ผา
	ฝี่		ผี
	ฟ้า		พะ
	ฟาด		ฟัด
ก.ท.	ฝ ฟ	ท.ญ.	ป ก็มี
	ฟก	(หมาก) บก	
	เฝ้า		เปอ - อี
ก.ท.	ร	ท.ญ.	ฮ
	รัก		ฮัก
	รัต		ฮัด
	รัง		ฮิง

หมายเหตุ คำที่เราออกเสียงเป็น บ นั้น กำหนดไว้ว่าอ่านเหมือน ไตเมาและโตคำคือ ออกเสียงเป็น ม ส่วนอ่าน
ให้ออกเสียงเป็น ว. แต่กระนั้น ก็มีคำหลายคำที่ออกเสียงเป็น ม ดังตัวอย่างข้างต้น คำบางคำอาจ
ออกได้ทั้ง ว และ ม แต่คำที่ยกตัวอย่างว่า ออกเสียงเป็น ม นั้น ไม่เคยออกเสียงเป็น ว เลย เช่น
บ้า ไม่มีใครออกเสียงเป็น วัะ แต่บางคนออกเสียงคำ เหมือน ของเราเป็น เหวิน ก็มี

ก.ท. ร

ท.ญ. ใ้ ล ก็มี

รอง

หลอง

การที่คำ^๕ออกเสียงเป็น ล. แทนจะเป็น ฮ. นั้น นับเป็นที่น่าสังเกตว่า อาจจะเป็นคำที่มีที่มาจากภาษาอื่น เพราะปรากฏว่าภาษาพม่ามีคำ ล้อง แปลว่า รอง กรุ อย่างกรุกระตาสหรือใบทองในตะกร้า

เสียง จู ที่ไม่มีในภาษาไทยกรุงเทพฯ ๖ ก.ท. ออกเสียงต่าง ๆ ไป

ท.ญ. จู

ก.ท. ใ้ ฉ ช

จ้าง

ช้าง

จาง

ช่าง (สามารถ)

จ้าย

ชาย

ท.ญ. จู

ก.ท. ใ้ จ

(ชี') จ้าม

จาม

จุง

จุง

จิม

จิม

ท.ญ. จู

ก.ท. ใ้ ค

แจ้ม (หวาน หรือ เค็ม)

เค็ม

ท.ญ. จู

ก.ท. ใ้ ซ

จอก

ซอก (มุม)

จิม

ซิม

ข. เสียงพยัญชนะต่างกันทั้งที่ต่างก็มีใ้เช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะต่างคนต่างเลือกใ้ หรืออาจสืบเนื่องมาแต่คำเดิมทั้งนั้น
ลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่

๑. พยัญชนะเสียงหนักกับเสียงเบา (ทั้งที่มีที่เกิดที่เพดานอ่อนเพดานแข็งและริมฝีปาก) ภาษาไทยกรุงเทพฯ ๖ ใช้พยัญชนะเสียงหนัก แต่ไทยใหญ่ใช้พยัญชนะเสียงเบา แต่ก็ไม่ทุกคำไป (เสียง ค ท พ เขาถือเป็นพยัญชนะเสียงหนัก ต้องกระแทกลมหายใจแรง ๆ ออกมาด้วย)

ก.ท. ค
 ค้า
 คู้ย
 คาง
 ตะแกง

ท.ญ. ก
 ก้า
 กู้ย
 ก้าง
 ชะแก้ง

ก.ท. ค
 ค้า
 ค้า
 คาย (กริยา)

ท.ญ. ค ก็มี
 ค้า
 ค้า (ทอง)
 ค้าย

ก.ท. ท
 ทา
 ๕
 ทง
 ทาง

ท.ญ. ต
 ต้า
 ๕
 ตง
 ต้าง

ก.ท. ท
 ท่า (คอย)
 เฒ่า

ท.ญ. ท ก็มี
 ทา'
 เทา'

ก.ท. พ
 พอง
 ๘
 พง
 ๘
 พิ

ท.ญ. ป
 ปอง
 ๘
 ปง
 ๘
 ป

ก.ท. พ
 พลาต
 ๘
 พรุ่งนี้
 พาย

ท.ญ. ไซ้ พ ก็มี
 พาท' (ไถลจะถูกที่หมายแต่ไม่ถูก)
 (เม่อ) ฟูก
 พ้าย (พ้าย ๕ = พายเรือ)

การที่ไทยใหญ่ออกเสียงเป็นพยัญชนะเสียงหนักก็มี เสียงเบาก็มี ดังนั้น ทำให้มีผู้คิดว่าแต่เดิมอาจจะออกเสียงต่างกัน เช่นอาจจะต่างกันตรงที่มีทั้งเสียงก้องและไม่ก้อง แต่เรามาออกเสียงเป็นเสียงไม่ก้องเหมือนกันหมด และน่าสังเกตอีกว่า คำที่ออกเสียงสูง คือ ข ถ ผ ไทยใหญ่จะคงเป็นเสียงสูงต่ำ เช่นเดียวกัน เช่น

ก.ท. ข	ท.ญ. ข
ชาย	ชาย
ขาว	ขาว
ชำ	โหชำ
ก.ท. ถ	ท.ญ. ถ
ถ่าน	ถ่าน
เถียง	เถง
ก.ท. ผ	ท.ญ. ผ
ผ่า	ผ่า
ผิว	ผิว
ผี	ผี

๒. พยัญชนะเสียงหนักกับเสียง ห เมื่อออกเสียงพยัญชนะเสียงหนักไม่ชัดเจน เสียงอื่นจะหายไปคงเหลือแต่เสียง ห. เสียงเช่นนี้จะสลับกันในภาษาทั้งสองดังนี้

ก.ท. ห	ท.ญ. ข
แห	แซ
หน (ทาง)	ขนข้าง
หึ่ง	เซ่ง (เซ่งพร้า คือ หึ่งพระ)
ก.ท. ข	ท.ญ. ห
ข่าย	ห่าย (ตาข่ายจักกนก)
ขึ้น	ฮั้น (อย่างหน่อไม้ที่ไม่ได้ลวก)
ก.ท. ผ	ท.ญ. ห
ฝน	หน เช่นที่กล่าวว่า หน่อมส่าอย่าเอาหนต้ำไ้ก๊ว้ย คือกระแจจะจันท์อย่าเอาไปฝนทาวัวควาย

๓. พยัญชนะอนุนาสิก ง กับเสียง ห เสียงทั้งสองมีที่เกิดที่บริเวณเพดานอ่อน
ด้วยกัน และ ห. ของไทยใหญ่ออกเสียงขึ้น จมูก เช่นเดียวกับ ง. จึงสลับเสียงกันใน
ภาษาทั้งสอง^๕

ก.ท. ง	ท.ญ. ห
เหงือก	เหิก
หงาย	หาย
เหงน	แหน
หอก	หอก
หอน	หอน

๔. พยัญชนะอนุนาสิกกับพยัญชนะเหลว ที่ปรากฏ มีเสียงต่างกันระหว่างม.
กับ ล. (ซึ่งทำให้นักภาษาศาสตร์คิดว่าเสียงเดิมคงเป็น มฺล) ส่วน ล กับ น. ก็มีบ้าง

ก.ท. ด	ท.ญ. ใ้ ม
ดื่น	มื่น
ดืม (ตา)	มื่น (ตำ)
แลบ	แม่บ (ลื่น หรือพะแม่บ คือ แลบลื่น หรือฟ้าแลบ)

ก.ท. ด	ท.ญ. น
เด็บ	เน็บ

๕. พยัญชนะเหลวกับสระและอักษรสระ ซึ่งต่างเป็นเสียงอ่อนด้วยกัน

ก.ท. ร ล	ท.ญ. เป็นเสียงสระบ้าง ย. บ้าง
เรอ	เอ่อ
เล่น	เอئن
เล่น (วิ่ง)	แอ่น
เล็ง	แย่ง
เลียงผา (เขียงผา)	แย่ง

๖. พยัญชนะเสียดแทรกกับพยัญชนะเสียงหนัก ถ และ ห ซึ่งมีที่อยู่ที่บริเวณระหว่างเพดานอ่อนกับฟัน

ก.ท. ส	ท.ญ. ไซ ถ
ส่อง	ถ่อง (แผลดถ่อง=แดดส่อง)
สัง	ถัง (ถังซี่มุก=สังซี่มุก)

ก.ท. ส	ท.ญ. ห
สูต	หุต

๗. พยัญชนะเสียดแทรกกับเสียดแทรกด้วยกัน

ก.ท. น ช	ท.ญ. ไซ ส ซ
นิก	สีก
ฉิก	ชิต
นก	ชัก (ฐชัก = งนก)
ช้อน	ซอน (ซอนป่า = ซ้อนปลา)
	คำนี้นำสังเกตว่าเสียงวรรณยุกต์ไม่เป็นไปตามระเบียบ เช่นเดียวกับคำ ซ้าย คือเป็นเสียงสามัญ
	ท้ายโท แทนเสียงโท
ไซ (จำเพาะไซหนัไซคั้นเท่านั้น)	ซ้าย (ซ้ายหนั = ไซหนั
	ซ้ายแต้น = ไซแต้น)

ก.ท. ข	ท.ญ. ไซ ส ซ
ขม่อม	ซ่มม่อม
ขมับ	ซ่มบับ

๘. เสียงพยัญชนะควบกล้ำ ที่ออกเสียงไม่ตรงกัน เสียงเช่นนี้ไม่ใช่เสียงที่มีเป็นธรรมดาในภาษาไทยแต่ละถิ่น แม้ในภาษาไทยภาคกลาง แต่ก็มิใช่ว่าจะไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ เสียเลย แต่คำที่มีใช้อยู่มีเสียงไม่ตรงกัน ดังนี้

เสียงควบกล้ำกับไม่ควบกล้ำ

ในภาษาไทยใหญ่คำที่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำมีไม่กี่คำ ทั้งคำที่มีเสียงควบกล้ำยังมีที่ใช้ตรงกับคำภาษาไทยกรุงเทพฯ ฯ เพียงไม่กี่คำ นอกนั้นใช้ต่างไป ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีมาจากอื่นหรือสร้างขึ้นใช้เองเช่นนั้น

ก. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยใหญ่ที่ใช้ตรงกับภาษาไทยกรุงเทพ ฯ หากแต่ต่างเสียงไปบ้าง มีดังนี้ คือ

กว้าง (กวาง) กว้าง (กว้าง) กวาน (ชวาน) กวน (ควน) ไกว (ไกว แกว่ง) กวาม (คว่า) กว้าย (ควาย) กวาม (ควม) ขวาง (ขวาง) ขวัน (ขวัน) ขวา (ขวา) ควาก (ควาก ทำให้กว้าง) ขวาก (ขวาก) ประ (ประอย่างประแป้ง)

ข. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยใหญ่ แต่ใช้ไม่ตรงกับคำภาษาไทยกรุงเทพ ฯ มีดังนี้ คือ

กว่า (ไป) กวัง (ง) ปรีต (แปลเป็น) เปร์ (ปรีอ อย่างนกบิน เป็นหมู่) ปรีอบ (เสียงดังอย่างตึงหนังสัตว์)

ค. คำที่ภาษาไทยกรุงเทพ ฯ มีเสียงควบกล้ำ แต่ภาษาไทยใหญ่ไม่มี มีดังนี้

ก.ท. กร กล

กราย

กลาง

เกล็ด

เกลบ

ท.ญ. ก

ก่าย

กำ

เก็ด

แก้บ

ก.ท. ขร คร

ครึ่ง

เครื่อง

ครก

ท.ญ. ค

คิง

เคิง

คัก

ก.ท. คล

ไคล

ท.ญ. ค

ไค้

ก.ท. คล

คลาน

คลำ

คลี

คลม

คล้อง

ท.ญ. ก

ก้าน

กา

กั

กัม

ก้อง

ก.ท. ขว คว

แขวน

คว่ำ

คว้น

แคว

ก.ท. ขว คว

ขวัญ

ควัก

ท.ญ. ก

แก่น

กอม้ ก็มี

ก๊อน

แก้ (น้ำ)

ท.ญ. ข

ขอนแก่น

ค้อก

ง. คำที่มีเสียงควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ แต่เป็นเสียงอื่นในภาษาไทยใหญ่ ดังนี้

๑. พยัญชนะควบกล้ำกับพยัญชนะเสียงหนัก โดยเฉพาะพยัญชนะเสียงเบา ก ต ป ควบมากับเสียง ร. เสียงจะกลายเป็นเสียงหนัก ข ถ ผ ตามลำดับ เพราะตามธรรมชาติพยัญชนะเสียงหนักเท่ากับพยัญชนะเสียงเบา + ห และ ห ส กับ ร สลับเสียงกันได้ ถ้า ก + ข = หส ก + ร ย่อมเท่ากับ หส ได้ พยัญชนะเสียงหนักอื่น ๆ ก็ทำนองเดียวกัน และบางทีก็เหลือเพียง ห ส เท่านั้น

ก.ท. กร

แกร็น

(นอน) กรน

กรอง

กรอบ

เกรียม

ก.ท. กร

กรอง

ก.ท. ปร

เปรต

เปราะ (ร่วน)

ท.ญ. ข ก

แก่น

(นอน) ขน

ขึง (กรอง สิ่งที่เป็นผง)

ขอบ

แคะ

ท.ญ. ถ ก็มี

ถอง (กรอง สิ่งที่เป็นน้ำ ๆ)

ท.ญ. ผ

เผด (ฝักร้ายชนิดหนึ่ง)

ผ้อย

ก.ท. ปล	ท.ญ. ผ
ปลอก	ผอก
ปลุก (ต้นไม้)	ผุก (ผุกซ่อม = คำนว)
ก.ท. คร	ท.ญ. ฮ
เครื่อ (กล้วย)	เฮื่อ
ที่ ก.ท. มี ว ควบ แต่ ท.ญ. เป็น ผ พ ก็มี	
ก.ท. คว ขว	ท.ญ. ผ พ
คว้น	พ้น
แขวน	แผน

๒. พยัญชนะควบกล้ำกับพยัญชนะอนนสิกและอื่น ๆ

ก.ท. กล	ท.ญ. ง
กล้าย	ง้าย
ก.ท. กล	ท.ญ. เป็นเสียงสระ
กลืน	อื่น

ง. พยัญชนะตัวสะกด ก็มีส่วนทำให้คำออกเสียงต่างกันไปบ้างเหมือนกัน เมื่อพยัญชนะที่สะกดมีลักษณะต่างไป ผิดกับคำอื่น ๆ ที่มีกสะกดตรงกันดังนี้

๑. ใช้พยัญชนะตัวสะกดต่างกัน คือ

ก.ท. ไข่ คุกกี้	ท.ญ. ไข่ คุกกี้
ยาก	ย่ำ
เห็ด	เฮ็ด
เหน็บ	เน็ต
เอ็ด	เอ็ก (อย่าเป่เอ็ก = อย่าเอ็ดไป)
พุ่มนี้	เม่อพุเก้ (เม่อชุกี้ ก็มี)
เม้ม (ผ้า)	เม่น (เม่ม ก็มี)

๒. พยัญชนะตัวสะกดกร่อนเสียงหายไปในคำบางคำ

ก.ท. ยิง	ท.ญ. ย็อ (ไตเมา ไซ้ยั้ง)
มะรึน	เม่อฮ็อ
เมือวาน	เม่อว่า
แข่ง	เซ่ (เง่ง ก็มี)
สะอึก	สือ (ซีเอ้อะ ก็มี)

๓. **เสียงวรรณยุกต์** เสียงไทยใหญ่ทั้ง ๕ เสียงนั้นมีเสียงที่ไม่มีในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ ดังกล่าวแล้วข้างต้น และเช่นเดียวกัน เสียงของภาษาไทยกรุงเทพ ฯ ที่ไม่มีในภาษาของเขาก็คือ เสียงนั้นคือเสียงสามัญตั้งแต่ต้นคำจนท้ายคำอย่างในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ หากจะนำคำที่มีใช้ตรงกันมาเทียบจะเห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกันไปในนี้จะต่างกันไปเป็นระเบียบดังนี้ คือ

๑. ก.ท. **เสียงสามัญอักษรกลาง** ท.ญ. เป็น **เสียงจัตวา** (เสียงหนึ่ง)

ไอ	ไอ๋
ไกล	ไก๋
จอม	จ๋อม
ตาย	ต๋าย
ปลาย	ป๋าย

๒. ก.ท. **เสียงสามัญอักษรต่ำ** ท.ญ. เป็น **เสียงตรีหรือเสียงสามัญท้าย** ตรีทั้งอธิบายไว้ข้างต้น (เสียงสี่)

กา (มุงเรื่อน)	ค้ำ
แกง	แก้ง
ชาย	จ้าย
พอ	ป้อ
ยาง	ย่าง
เรือ	เฮ้อ
ลิง	ลั้ง
วา	ว้า

๓. ก.ท. เสียงเอกคำตายเสียงสั้น ท.ญ. เป็น เสียงตรี (เสียงสี่)

กับ	กป
ขັด	กัต
ผัก	พัก
ปลุก	ปุก
หมัด	มัต
หลัก	ลัก
ศึก	ชีก
หัก	ฮัก

๒. ก.ท. เสียงเอก ทั้งคำเป็นเสียงสั้นหรือยาว ท.ญ. เป็น เสียงเอก ทั้งหมด
และคำตาย เสียงยาว (เสียงสอง)

ไก่อ	ไก่อ
เข้า	เข้า
สั้น	สั้น
หวาน	หวาน
ตอก	ตอก
แปด	แปด
ปีก	ปีก

๕. ก.ท. เสียงโท ท.ญ. เป็น เสียงสามัญท้ายโท (เสียงสาม)

ก้าง	ก้าง
ขื่น	ขื่น
บ่อน	บ่อน
แห้ง	แห้ง
ย่าง	ย่าง

๖. ก.ท. เสียงตรี

น้อง

ร้อง

ร้าย

ไว

ช้า

ท.ญ. เป็น เสียงโท (เสียงห้า)

น้อง

ร้อง

ร้าย

ไว

ช้า

๗. ก.ท. เสียงจัตวา

ณเ

ผี

ถาม

หนา

หมู

หลัง

หวาย

ท.ญ. เป็น เสียงจัตวา (เสียงหนึ่ง)

ชาย

ผี

ถาม

หนา

หมู

หลัง

หวาย

มีคำที่เสียงไม่เป็นไปตามระเบียบเพียงไม่กี่คำ ซึ่งเขาให้สังเกตไว้ก่อนว่า คำเหล่านั้นนี้อาจจะไม่ใช้คำตรงกัน บางทีอาจจะเป็นคำภาษาอื่นที่ยืมมาใช้ตั้งแต่ในภาษาเดิมแล้ว

ซ่อน	เป็น	ซ่อน	(เสียงสาม)	แทนที่จะเป็น	ซ่อน	(เสียงห้า)
ไ้	เป็น	ชาย	(เสียงสาม)	แทนที่จะเป็น	ชาย	(เสียงห้า)
ท่ง	เป็น	ตั้ง	(เสียงสี่)	แทนที่จะเป็น	ตั้ง	(เสียงห้า)
คล้าย	เป็น	ง่าย	(เสียงสี่)	แทนที่จะเป็น	ง่าย	(เสียงห้า)

ถ้าเรากำหนดเสียงของเราให้เป็นเลข เช่นเดียวกับเขา จะเห็นได้ชัดว่า เสียงจะตรงกันเป็นระเบียบดังนี้ คือ

ท.ญ. เสียงหนึ่ง (จัตวา) ตรงกับ ก.ท. เสียงสามัญ (ควรเรียกเสียงหก)
เสียงสอง (เอก) ตรงกับ ก.ท. เสียงสอง (เอก)
เสียงสาม (สามัญท้ายโท) ตรงกับ ก.ท. เสียงห้า (โท)
เสียงสี่ (ตรี) ตรงกับ ก.ท. เสียงสอง (เอก) เสียงสามัญ (เสียงหก)
เสียง ห้า (โท) ตรงกับ ก.ท. เสียงสี่ (ตรี)

๒. ความหมาย คำที่หยิบยกขึ้นมาใช้นั้น บางคำแม้เสียงจะไม่ต่างกันมาก แต่ความหมายก็ต่างกันออกไปบ้าง ที่ความหมายคงเดิม แต่ใช้กันคนละที่ก็มี ความหมายขยายตัวในที่แห่งหนึ่งก็มี แคบเข้าก็มี บางทีความหมายก็เปลี่ยนไป แต่ก็พอจะสาวหาที่มาได้ จึงกำหนดลักษณะที่ความหมายต่างกันออกไป ดังนี้

ลักษณะที่ความหมายต่างกัน

ก. ความหมายขยายตัว ขยายตัวทั้งสองลักษณะ คือ

๑. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้มากมีความหมายกว่าภาษาไทยกรุงเทพ ฯ เช่น

พ.ญ. ปิ่น (ปลิ้น) นอกจากจะหมายความว่า เอาข้างในออกข้างนอกแล้ว ยัง
หมายความว่า พลิกคว่ำ เช่น ก้าปิ่น (รถคว่ำ) หรือ ขมปิ่นล้นหาย
คือปากคว่ำล้นหาย แปลว่าพดลปลิ้น

เผว^๑ (แพ้ว) หมายถึง การทำให้สะอาด เรียบร้อย เกดียงเกลสา เช่น กินอาหารแล้วก็มา เผว^๑หัวว่าน^๔เ้ากว่า (เก็บด้วยขามไป)

สอน (สอน) หมายถึงทั้ง สอน และ เรียน ถ้าอยากให้ชัดเจนก็ใช้ สอนป็น
(สอน) สอนเอา (เรียน)

เจ้ม (เค้ม) หมายถึง เค็ม และ หวาน ต้องบอกให้ชัดว่า เจ้มเก้อหวาน
 (หวานน้ำตาล) เจ้มเก้อเจ้ม (เค็มเกลือ) จึงจะเข้าใจ

จิ้ง (ไต่ย็น) หมายถึงทั้ง ไต่ย็น และ รุสีก จิ้งโก๋ (รุสีกกลัว) จิ้งอาย
(รุสีกอายหรือไต่กลืน) จิ้งเป็นน้ำตา (ไต่ย็นเขาพูดกัน)

ท.ญ. กัด หมายถึง แคม และ เกะกะขวางทาง เช่น ชินม้นกัด (ผ้าชิ้นแคม)
ม้กัดต้างขวางต้าง (ม้กัดหรือมาเกะกะหนทาง) ม้กัดหน้ากัดดำ (มา
กัดหน้าขวางตา)

จิ้น หมายถึง ปวดได้อีกด้วย เช่น ต้องจิ้น (ปวดท้อง)

๒. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้ขยายกว้างออกไป ไม่จำกัดก็มี

ท.ญ. วัง (วัง) หมายถึง บริเวณบ้านทั่วไปไม่จำกัดจำเพาะบริเวณที่ประทับเจ้านาย
อย่างในภาษาไทย

ข. ความหมายแคบเข้า

๑. คำในภาษาไทยใหญ่ที่ใช้น้อยความหมายกว่า ดังนี้

ท.ญ. ล้าง (ล้าง) ใช้จำเพาะ ล้างหัวน (ล้างซาม) ถ้าจะให้หมายล้างหน้า ล้างมือ
ต้องใช้ ชุ่กหน้า ชุ่กมือ

ห่อ ใช้จำเพาะเรือนที่ประทับเจ้านาย ที่มาใช้ทั่ว ๆ ไป เป็น ห่อพัก ห่อสมุด
ไม่มี

เปิด (เปิด) ใช้ทั่ว ๆ ไปไม่ได้ในภาษาไทยกรุงเทพ ฯ เขาใช้ ปิดพับตุ้
(เปิดประตู) ปิดผ้ากาง (เปิดม่าน) ปิดเสื่อ (เลิกเสื่อขึ้น) แต่ถ้าเป็น
เปิดผ้าหีบ ผาหม้อ ต้องใช้ ผุ่ย (เผย)

ปึก (ปิด) ใช้จำเพาะ ปึกจ้อง ปึกลุ่ม (เปิดโรงเรียน ปิดที่ทำงาน) หาก
จะใช้ปิดภาชนะหรือประตู ต้องใช้ ฮับ (หับ)

๒. คำในภาษาไทยใหญ่ใช้ในความหมายแคบจำกัดและบางทีก็เป็นที่ไปในทางดี
ใช้เป็นราชาศัพท์ เช่น เล่า (ทูล) หมอก (เชิญ) ต่างโหนอ (ใช้เป็น
คำรับ แปลตามตัวว่า ทูลหัวพะย่ะค่ะ จาก ต่าง แปลว่า บรรทุก โห
ศิระชะ)

ค. ความหมายย่ำยี ความหมายเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่น แต่ก็ไม่เปลี่ยนมาก
จนกำหนดไม่ได้ เช่น

ท.ญ. ก่อม ไม่ได้แปลว่า กล่อม แต่แปลว่า กก ก่อมลูก แปลว่า กกลูก
 ลาย (ค้าย) แปลว่า ไหม และไหม แปลว่าค้าย ชิ่นไหม คือ ชิ่นค้าย
 และ ชิ่นลาย คือ ชิ่นไหม
 หมอ แปลว่า ร้อย่างชำนาญชำนาญ หมอเสีตอ้าหมอเสีต แปลว่ารู้จักทำและ
 ไม่รู้จักทำ
 แป้ แปลว่า ชนะ ไม่ใช่ แป้
 จ้าง (จาง) แปลว่า จืด ไม่ใช่ จาง อย่างที่ใช้ในภาษาเรา

การสร้างคำใหม่ จะเห็นได้ว่าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างเลือกคำไปผสมกัน
 ซ้อนกัน ฉะนั้นเมื่อสร้างแล้ว บางทีความหมายก็ต่างกันไป เช่น

ท.ญ. เล้งลูก ตรงกับ เลียงลูก เขาแปลว่า คลอดลูก
 ถูกหนึ่ แปลว่า เป็นหนึ่ และถูกฮู้ ถูกงั้น ตรงกับถูกรู้ ถูกยิน แปลว่า ใ้รู้ใ้ยิน
 เจ้อ-อหล้า ตรงกับ ใจคำ แปลว่า โกรธ
 เจ้อ-อย้าว ตรงกับ ใจยาว แปลว่า ใจเย็น ไม่ใช่โกรธ
 เจ้อ-อ ต้าย ตรงกับ ใจตาย แปลว่า ฟังพอใจ
 ว้างเจ้อ-อวังคือ ตรงกับ วางใจวางคอ แปลว่าทำไปตามสบาย ไม่รีบร้อน
 วั้ชะดี ตรงกับ วั้สติ แปลว่า ระวัง
 โป้ยงั้น ตรงกับ เปื่อยเงิน แปลว่า เปลืองเงิน คำ บ่วยการ ที่บางคนพูด
 เปื่อยการ คงจะมีที่มาจาก โป้ย (=เปื่อย เช่น เจ๊กโป้ย คือ เชือกเปื่อย) ดังนั้น
 หมอหวิบ (หมิป ก็มี) ตรงกับ หมอบีบ แปลว่า หมอนวด
 กันแดด ตรงกับ กันเขียด แปลว่า กันกบ
 เล็กเต่า ตรงกับ เหล็กเต่า แปลว่า กบไสไม้

ส่วนในเรื่องโครงสร้างของภาษานั้น ถ้าว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว ถือได้ว่ามีลักษณะ
 อย่างเดียวกัน แต่ถ้าแยกย่อยแล้ว จึงจะเห็นว่า มีลักษณะและวิธีใช้ต่างกันอยู่บ้าง ซึ่ง
 ไม่อาจกล่าวได้โดยละเอียดในที่นี้